

SPRÁVA O ČINNOSTI
ŠTÁTNEHO ARCHÍVU V BANSKEJ BYSTRICI,
POBOČKA BANSKÁ BYSTRICA
ZA ROK 2013

Banskobystrická pobočka Štátneho archívu v Banskej Bystrici sa v roku 2013 vo svojej práci tak ako každý rok zamerala na dve hlavné oblasti – na predarchívnu starostlivosť a na odborné archívne činnosti. Na úseku predarchívnej starostlivosti na úseku registratúr pracovníci archívu zabezpečovali výkon štátneho odborného dozoru správy registratúr u ich pôvodcov, vyrad'ovacie konanie registratúrnych záznamov s uplynulou úložnou lehotou, posudzovanie a schvaľovanie predložených registratúrnych poriadkov a plánov, ako aj metodicko – inštruktážnu a školiacu činnosť pre subjekty v odbornej správe archívu. V priebehu roka pracovníci archívu posúdili a schválili 115 predložených návrhov na vyradenie registratúrnych záznamov a do trvalej archívnej úschovy prevzali 220,67 bežných metrov archívnych dokumentov, prevažne z činnosti zanikajúcich úradov špecializovanej štátnej správy. V orgánoch štátnej správy vykonali 10 kontrol zameraných na správu registratúrnych záznamov (mestské a obecné úrady v okrese Banská Bystrica a Brezno, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Banskej Bystrici) a ďalšie dve kontroly vykonali u iných pôvodcov registratúr (školy v meste Banská Bystrica).

Výkon štátneho odborného dozoru správy registratúr u ich pôvodcov

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Počet kontrol	0	0	14	2	10

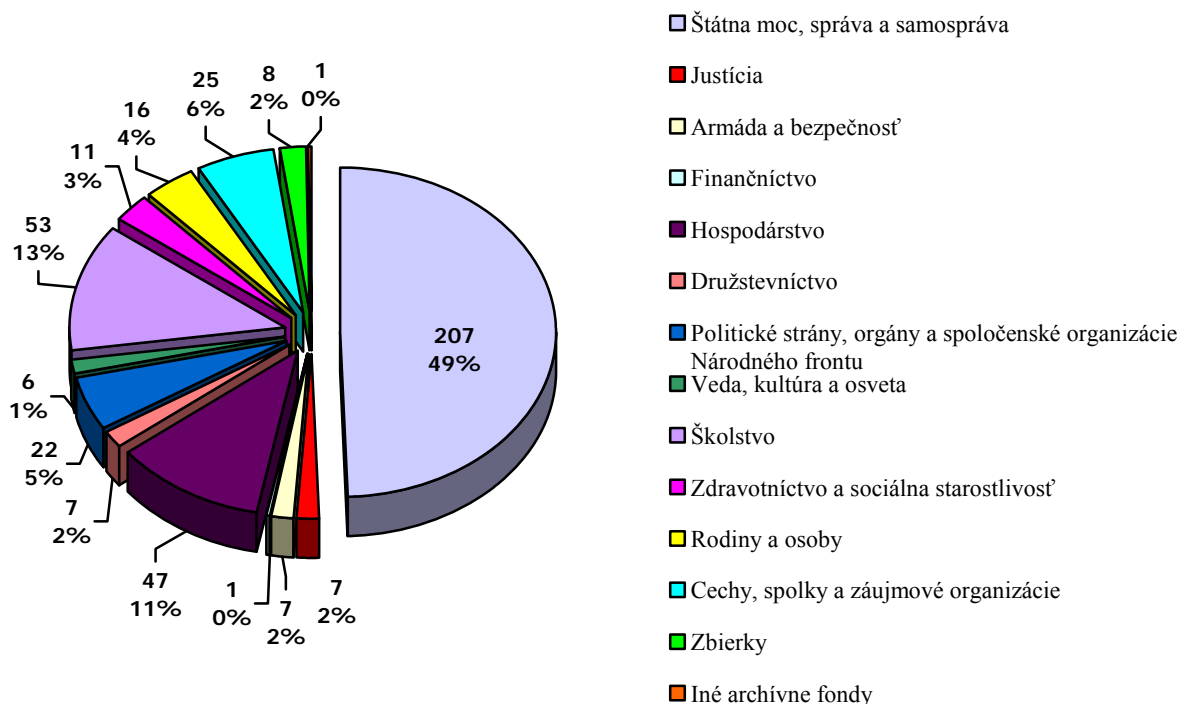
Vyrad'ovacie konanie a preberanie archívnych dokumentov

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Počet predložených návrhov na vyradenie	73	79	73	103	115
Počet schválených návrhov na vyradenie	69	79	72	101	115
Celkový rozsah prebraných archívnych dokumentov	25,88bm	20,81bm	53,85bm	63,73bm	220,67bm

V oblasti predarchívnej starostlivosti na úseku archívov a archívnych dokumentov sa archív ďalej zameral predovšetkým na preberanie archívnych dokumentov od ich pôvodcov

do odbornej správy archívu. Zároveň s preberaním týchto dokumentov aktualizoval existujúce, resp. zavádzal nové spisy o fonde. V oblasti evidencie archívneho dedičstva Slovenskej republiky archív viedol a aktualizoval predpísanú dokumentáciu vo forme evidenčných listov archívnych súborov v elektronickej aj printovej forme. K 31.12.2013 bolo v odbornej správe archívu celkom 418 archívnych súborov (fondov a zbierok) v celkovom rozsahu 6708,71 bežných metrov.

Štruktúra archívnych fondov k 31.12.2013

V oblasti ochrany archívnych dokumentov sa zabezpečovali štandardné činnosti spočívajúce v sledovaní a následnej regulácii teploty a vlhkosti v archívnych depotoch ako aj ich pravidelnom čistení. Rovnako sa povrchových nečistôt zbavovali aj archívne dokumenty, ktoré archív prevzal do svojej správy od ich pôvodcov. Všetky prevzaté archívne dokumenty sa zároveň uložili do štandardných archívnych škatúl a umiestnili na príslušné miesto v archívnych depotoch.

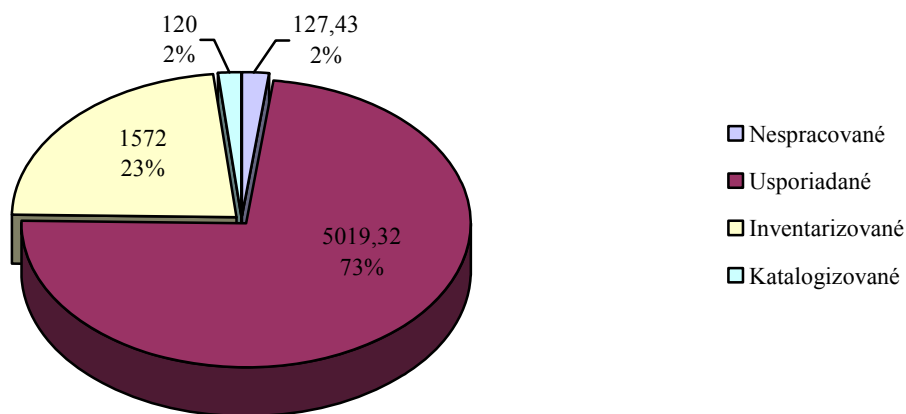
Pokračovali aj práce na systematickej digitalizácii archívnych dokumentov, v priebehu roka sa vyhotovilo 4537 skenov z archívnych fondov Banská Bystrica, mesto so zriadeným magistrátom (1020) 1255-1922 a Banskobystrické cechy 1443-1872 (1948). Okrem systematickej digitalizácie sa digitálne kópie archívnych dokumentov vyhotovovali priebežne

podľa požiadaviek bádateľov. Používanie digitálnych kópií v bádateľni archívu na jednej strane zrýchľuje proces vybavovania požiadaviek bádateľov, odbúrava zbytočnú manipuláciu s originálmi a zároveň nedochádza k ich opotrebeniu alebo poškodeniu, na druhej strane však plnému využitiu bráni zastaralá výpočtová technika, ktorá je na tento účel pripravená v bádateľni archívu (2 ks PC).

V oblasti spracúvania a sprístupňovania archívnych dokumentov pokračovali práce na jednotlivých rozpracovaných archívnych fondoch. V troch prípadoch sa práce ukončili (fond Okresný národný výbor v Banskej Bystrici 1960 - 1990, odbor pracovných síl, odbor sociálnych vecí, Spotrebné družstvo Jednota v Brezne 1955 - 1998) a k fondu boli vypracované príslušné archívne pomôcky v podobe dvoch čiastkových a jedného samostatného inventára.

V súčasnosti je v archíve prostredníctvom archívnych pomôcok spracovaných 90 archívnych fondov s celkovým množstvom 1572 bežných metrov archívnych dokumentov. Novospracované archívne fondy majú archívne pomôcky vyhotovené prostredníctvom aplikácií Bach inventáre a Bach katalógy.

Stav spracovania a sprístupnenia archívnych dokumentov k 31. 12. 2013 (údaje v bm)

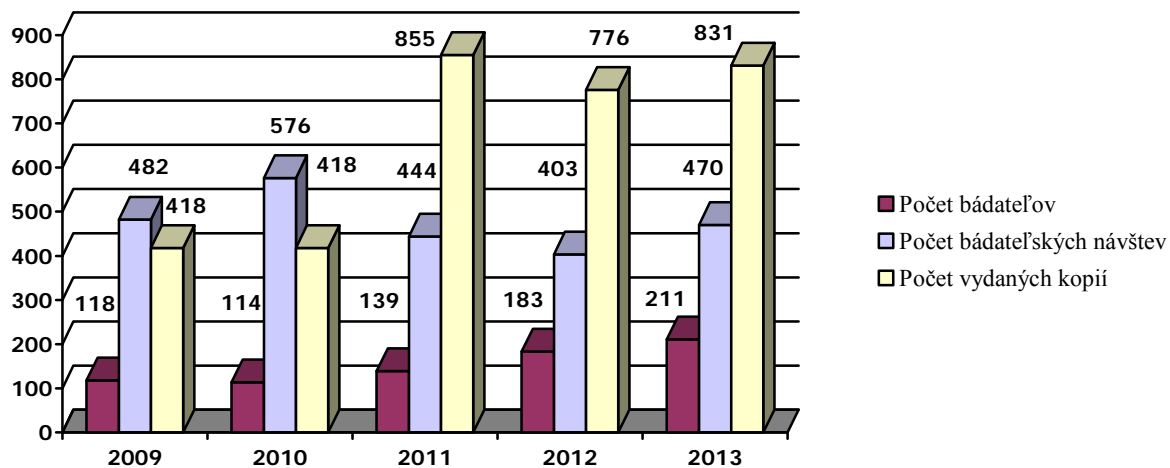

Pokračovali aj práce na odbornom spracovaní príručnej archívnej knižnice formou katalogizácie. Archívna knižnica v súčasnosti obsahuje 13348 zväzkov a žiadateľom sa v priebehu roka poskytli výpožičky kníh a periodík v objeme 553 zväzkov.

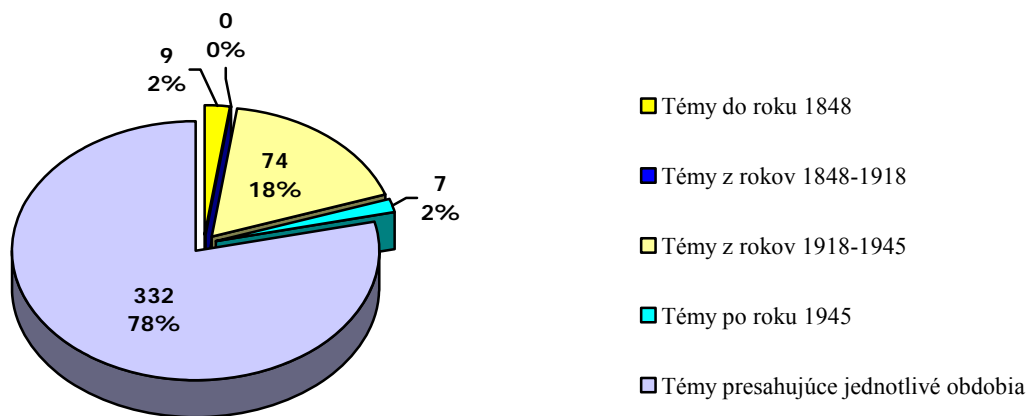
V roku 2013 archív navštívilo 211 bádateľov, ktorí vykonali 470 bádateľských návštev. Na štúdium sa im predložilo 1640 samostatných archívnych dokumentov, 764 fasciklov, 449 archívnych škatúl a 293 dokumentov v digitálnej podobe. V oblasti správnej agendy archív

vybavil 679 žiadostí o správne informácie a vydal 433 odpisov, výpisov, potvrdení a kópií archívnych dokumentov v celkovom rozsahu 1586 xerokópií. Žiadatelia za uvedené úkony na správnych poplatkoch ako aj za služby archívu zaplatili celkom 3094,78 €.

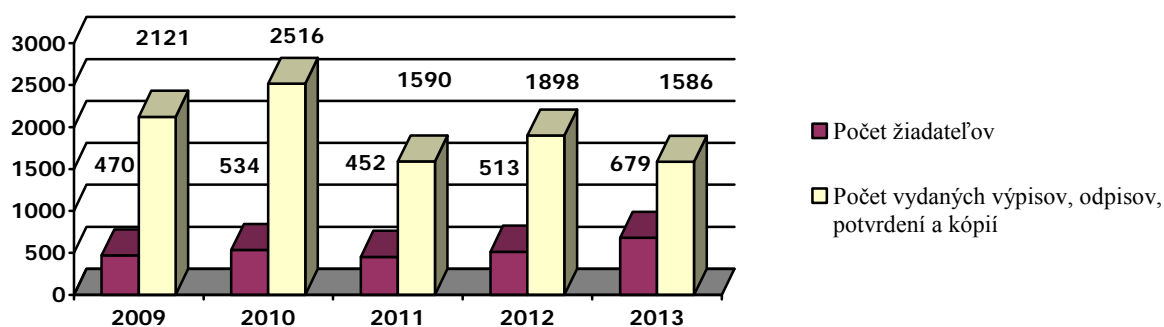
Prístup k archívnym dokumentom štúdiom na základe bádateľského listu v roku 2013

Chronologické členenie tém bádateľského historického štúdia v roku 2013

Prístup k archívnym dokumentom formou odpisu, výpisu, potvrdenia alebo kópie na základe písomnej žiadosti v roku 2013

Správne poplatky vybrané archívom v roku 2013

Rok	2009	2010	2011	2012	2013
Správne poplatky vybrané podľa zákona o správnych poplatkoch	2407,50 € 200 Sk	3130,50 €	2374,69 €	3388,50 €	2786,00 €
Poplatky vybrané za služby archívu	144,16 €	303,32 €	320,51 €	320,51 €	308,78 €

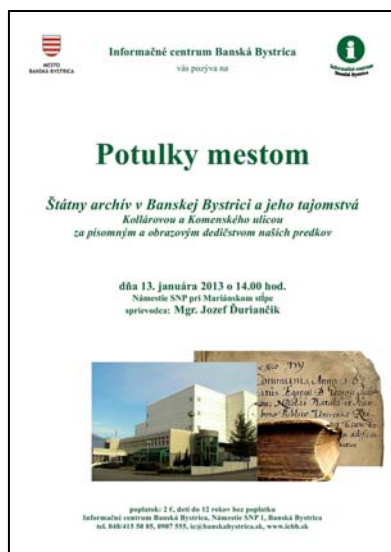
V roku 2013 pracovníci archívu pracovali na dvoch rezortných výskumných úlohách, vyhotovil sa súpis prameňov k dejinám 1. svetovej vojny a súpis vedút. Pracovníci archívu sa okrem toho podieľali na spoluautorskej edícii prameňov k vojenským dejinám Slovenska, vydávaným Vojenským historickým ústavom v Bratislave. V odbornej tlači ďalej publikovali dve odborné štúdie, jeden odborný historický článok, jednu recenziu a jednu anotáciu.

Jeden pracovník archívu vypracoval deväť recenzných posudkov v súvislosti s prípravou vydania odborných publikácií a samostatných odborných štúdií a ďalej vypracoval posudky dvoch dizertačných prác v pozícii oponenta.

Ďalej sa spolupodieľal na príprave textovej časti náučno – spoločenskej hry pre mládež Zábavné putovanie mestom Banská Bystrica.

Archív v priestoroch bádateľne archívu usporiadal 21 prednášok pre študentov banskobystrických stredných a vysokých škôl, pričom 11 prednášok malo historický charakter, 10 prednášok sa zameriavalo na charakteristiku sústavy štátnych archívov v Slovenskej republike a objasnenie postavenia, úloh a jednotlivých činností vykonávaných banskobystrickou pobočkou Štátneho archívu v Banskej Bystrici.

V priestoroch bádateľne archívu sa konala aj prednáška o archíve a prezentácia archívnych dokumentov pre účastníkov akcie Potulky mestom, ktoré usporiadalo Informačné centrum mesta Banskej Bystrice.

Ďalšia prednáška odznela mimo archívu, a to na Bratislavskom hrade pre členov Heraldického klubu, pričom tematicky sa zaoberala faleristickou problematikou. Faleristická prednáška zo strany pracovníka archívu odznela aj na 3. Medzinárodnej faleristickej konferencii v Brne.

Pracovníci archívu sa podieľali aj na výstavnej činnosti – samostatne pripravili výstavu Chrániť a pomáhať. Z dejín mestskej polície v Banskej Bystrici, ktorá bola

inštalovaná vo vstupnej hale Mestského úradu v Banskej Bystrici. Spolupodielali sa na troch ďalších výstavách, na ktoré bolo zapožičaných 27 archívnych dokumentov (výstavy Ako sa meral čas – Čas premietnutý do kalendárov, Klenoty slovenských archívov, Ufo, širák a pyramida. Veľké gesto v architektúre Slovenska 1965 – 1985.)

Pracovníci archívu sa v priebehu roka 2013 zúčastňovali aj práce rôznych odborných komisií orgánov štátnej správy a výborov spoločenských organizácií, predovšetkým Rady pre vojenskú symboliku Ministerstva obrany SR, redakčnej rady časopisu Vojenská história, výboru Slovenskej historickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied, výboru Slovenskej genealogicko – historickej spoločnosti a Komisie pre pamätihodnosti mesta Mestského úradu v Banskej Bystrici.

Jeden pracovník archívu obdržal od prezidenta Maďarskej republiky štátne vyznamenanie – Zlatý záslužný kríž Maďarska za zásluhy o archívny prieskum spoločnej maďarsko-slovenskej historickej minulosti.

PhDr. Igor Graus, PhD.
riaditeľ archívu